

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Тема: Інвестиційний клімат України та його вплив на підприємницьку діяльність

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма 6.076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Завідувач кафедри: _____ /Мельник Л.Г./

Керівник роботи: _____ /Зубко К.Ю./

Виконавець: _____ /Пономарьов Є.В.
П.І.Б.

Група: _____
шифр

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ЕКОНОМІЦІ.....	7
1.1 Суть поняття інвестиції.....	7
1.2. Підходи до визначення сутності поняття "інвестиційний клімат"	10
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ	15
2.1 Інвестиційний клімат та його вплив на розвиток регіонів.....	15
2.2 Інвестиційна привабливість України.....	17
2.3 Аналіз сучасної інвестиційної діяльності по регіонах України.....	21
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ.....	24
3.1 Перспективи формування сприятливого інвестиційного клімату.....	24
3.2 Політичний вплив на розвиток інвестиційного клімату.....	28
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35

РЕФЕРАТ

Структура та обсяг дипломної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 35 найменування. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 38 с., у тому числі 5 таблиць, 5 рисунків.

Мета роботи. Метою роботи є дослідження теоретичних аспектів формування інвестиційного клімату, аналіз проблем та визначення шляхів поліпшення інвестиційного клімату України.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

- визначити роль інвестиційного клімату в розвитку економіки;
- проаналізувати інвестиційну привабливість України;
- виявити основні проблеми залучення інвестицій в Україну;
- визначити шляхи поліпшення інвестиційного клімату.

Предметом дослідження є соціально – економічні відносини, що виникають в процесі формування інвестиційного клімату.

Об'єктом дослідження в роботі виступає інвестиційний клімат і його роль в сучасній економіці України.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є системний підхід, метод порівняння, статистичного групування, узагальнення, системноструктурний та абстрактно-логічний методи.

У першому розділі роботи досліджена сутність поняття інвестиції та інвестиційний клімат.

У другому розділі проаналізовано стан сучасного інвестиційного клімату та інвестиційна привабливість України.

У третьому розділі роботи запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату України, перспективи формування сприятливого інвестиційного клімату.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, прямі іноземні інвестиції, міжнародні рейтинги.

ВСТУП

На сьогодні перед Україною постає актуальне питання залучення іноземних інвестицій внаслідок необхідності проведення ефективного економічного розвитку держави, реструктуризації підприємств в умовах недостатності національного капіталу. Незважаючи на те, що в Україні існує ряд інвестиційних факторів, таких як: географічне розташування на перетині основних транспортних шляхів між Європою та Азією, розвинена інфраструктура, кваліфікована робоча сила, науковий потенціал, внутрішній ринок, західні інвестори з обережністю ставляться до України. Це відбулося внаслідок військової агресії Російської Федерації та загострення і поглиблення кризових явищ в економіці. Тому насамперед є необхідність не лише в залученні нових інвестицій, а й зупиненню відтоку наявних іноземних інвесторів.

Вагомий внесок у формування інвестиційного середовища України присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів, таких як С.Аптекарь, Б. Буркинський, В. В.Геєць, Гранберг О.Г., М. Герасимчу, Б.Данилишин, О. Задорожна, Б. Кваснюк, С. Пирожков та інші.

Нестабільність в країні, посилює невизначеність для інвесторів, а разом з тим зайняття ними вичікувальної позиції, що спричинило значне зниження загального обсягу інвестицій, вкладених в економіку країни. Вивченість цієї проблематики обумовила необхідність подальших досліджень.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні акти Верховної Ради, Кабінету Міністрів України; офіційні матеріали Державної служби статистики України; інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, у яких висвітлено фундаментальні положення інвестиційної діяльності; електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет.

Метою роботи є дослідження теоретичних аспектів формування інвестиційного клімату, аналіз проблем та визначення шляхів поліпшення інвестиційного клімату України.

Виходячи з мети роботи, були поставлені і вирішені наступні завдання:

- визначена роль інвестиційного клімату в розвитку економіки;
- проаналізовано інвестиційну привабливість України;
- виявлені основні проблеми залучення інвестицій в Україну;
- визначені шляхи поліпшення інвестиційного клімату.

Предметом дослідження є соціально – економічні відносини, що виникають в процесі формування інвестиційного клімату.

Об'єктом дослідження в роботі виступає інвестиційний клімат і його роль в сучасній економіці України.

У першому розділі роботи досліджена сутність поняття інвестиції та інвестиційний клімат.

У другому розділі проаналізовано стан сучасного інвестиційного клімату та інвестиційна привабливість України.

У третьому розділі роботи запропоновано шляхи покращення інвестиційного клімату України, перспективи формування сприятливого інвестиційного клімату.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ЕКОНОМІЦІ

1.1 Суть поняття інвестиції

Початок розвитку теорії інвестування бере зі школи меркантилістів, яка представлялася такими вченими, як Т. Манн, Д. Юм [1, с.48] та ін. Не використовуючи саму економічну дефініцію «інвестиції», вони доводили необхідність інвестування у виробничу сферу з метою примноження багатства нації та подолання негативних економічних явищ. Примноження багатства вони вбачали у зовнішній торгівлі, що давала находження срібних і золотих монет за допомогою підтримки активного сальдо торгівельного балансу. В праці Т. Манна «Багатство Англії у зовнішній торгівлі, або Баланс нашої зовнішньої торгівлі як принцип нашого багатства» [2, с.56], головним джерелом походження багатства, а відповідно і джерелом інвестицій, було визначено зовнішня торгівля і золоті монети, що підтримували торговельний баланс. Гроші меркантилісти розглядали як грошову форму капіталу, яка забезпечувала безперервність виробництва, як форма капіталу, який перетворювався в товар.

Інвестиції завжди були у центрі уваги концепцій економічної думки як на макро так і на мікро рівні, що обумовлено необхідністю залучення інвестиційних ресурсів та ефективного їх використання у господарській діяльності. Але на сьогоднішній день, незважаючи на велику кількість публікацій як вітчизняних, так зарубіжних авторів, поняття «інвестиції» не мають однозначного тлумачення та єдиного підходу щодо їх визначення та сутності.

Проаналізувавши різні підходи тлумачення поняття «інвестиції», можна зробити висновок, що, враховуючи традиції західних економічних шкіл, течій та напрямів, зарубіжні економісти, а також українські вчені наголошують на

такій особливості інвестицій, як отримання саме доходу від процесу інвестування [3, с.456].

Так, наприклад, Лоренс Дж. Гітман і Майкл Д. Джонк дають визначення, що інвестиції пов'язані «...із збереженням або зростанням вартості капіталу...» [4 с. 254].

Такий ресурсний підхід можна пояснити тим, що західні школи розглядають інвестиції як капіталовкладення, сутність якого виражається у ототожненні капіталу із засобами виробництва, благами та запасами. П. Самуельсон наголошує, що «чисте інвестування має місце лише тоді, коли створюється новий реальний капітал». Під «чистим інвестуванням» він має на увазі тільки те, що «...являє собою приріст реального капіталу суспільства (будівлі, обладнання, матеріально- виробничі запаси)» [5, с.193]. Придбання цінних паперів або ділянки землі науковець відносить до трансфертних операцій. На думку П. Самуельсона, так зване чисте інвестування здійснюється, головним чином, в промислових і торговельних підприємствах.

Поділяючи думки вчених щодо інвестування у розширення існуючого виробництва, його модернізацію, капітальний ремонт чи нове виробництво як головної складової інвестицій, ми в той же час не можемо не відзначити такі цінності, як: знання, досвід, кваліфікацію, наукові розробки, які суттєво збільшують віддачу від вкладених коштів. Разом з цим необхідно відзначити і такі об'єкти вкладень у виробництво, як володіння правами на торговельні марки, патенти, технології тощо.

Можна відзначити, що в економічній літературі наведено велику кількість тлумачень сутності економічної категорії «інвестиції», але ми погоджуємося із думкою науковців: Г.П. Подшиваленко, І.А. Бланка, К.П. Покатаєвої та ін., які вважають, що вдалим є трактування відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність»: «Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [6, с. 1].

Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності [6, с. 2].

Визначене трактування в Законі України не обмежує об'єкти інвестиційної діяльності, належність за класифікаційною ознакою до інвестицій, враховує динамічність та надає уявлення про певний ланцюг взаємопов'язаності інвестиційних етапів. Що стосується іншого законодавчого акту – Податкового кодексу України, то «інвестиції – це господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно» [7, с. 14]. З такого визначення неможливо стверджувати, що поняття у законодавчих актах є узгодженими.

Характеризувати сутність економічної категорії «інвестиції» можна в найбільш загальній формі, виходячи з цілей і завдань, а також особистих поглядів авторів на проблематику даного питання. Але, на наш погляд, для того щоб визначення інвестицій було вичерпним, необхідно додати, що інвестиції пов'язані з ризиками.

Також не до кінця уточненим є питання з отриманням соціального ефекту, оскільки, по-перше, його отримання може бути пов'язано з певним лагом часу і при виконанні конкретних умов; по-друге, чим вимірюється цей ефект; по-третє, соціальний ефект може бути досягнутий не тільки у наслідок інвестування з метою його отримання, а і в результаті перерозподілу доходів на соціальну сферу, отриманих від інвестування у підприємництво.

1.2. Оцінка сучасного інвестиційного клімату

Інвестиції відіграють важливу роль в розвитку економіки будь-якої країни світу, Україна в цьому випадку не є винятком. Завдяки залученню коштів до виробництва збільшуються його обсяги, модернізуються засоби, а в межах країни підвищується рівень ринкової конкуренції, платіжний баланс, розвивається інвестиційна інфраструктура. Інвестори визначають доцільність розміщення коштів у країнах світу, надаючи оцінку інвестиційному клімату.

Інвестиційний клімат — це сукупність чинників економічного, політичного, правового та соціального характеру, які бере до уваги інвестор, ухвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій. Створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є однією із найважливіших умов залучення інвестицій і подальшого економічного зростання країни. В економічній енциклопедії [8, с.256] зазначено, що інвестиційний клімат — це сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, які сприяють (гальмують) процесу інвестування народного господарства (на макрорівні) та окремих підприємств, компаній, галузей (на мікрорівні).

Загалом під поняттям «інвестиційний клімат» розуміють ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні (регіоні, галузі) для ймовірного надходження інвестицій у цю країну (регіон, галузь).

Характер інвестиційного клімату нерозривно пов'язаний із інвестиційною привабливістю держави або окремого регіону.

Таблиця 1.1- Методичні підходи до визначення сутності поняття "інвестиційний клімат"

Автор	Визначення
1	2
Бланк І.А.	- це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають привабливість її для іноземного інвестора [9]

Продовження табл. 1.1

1	2
Коваленко С.О.	- це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону, корпорації) [10]
Ланченко Є.О.	- це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів [11]
Танделова О.М.	- це умови, які сприяють процесам інвестиційної діяльності у конкретному регіоні або гальмують їх [12]
Дорохов В., Піндур М.	- сукупність об'єктивних можливостей і обмежень, що обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій [13]
Головатюк В.	- це сукупність факторів регіональної дії, що визначають можливості компаній і формують у них стимули для здійснення продуктивних інвестицій, створення робочих місць і розширення своєї діяльності [14]
Барановський О.І.	- це рівень досягнення потенційних інвестицій у формі коштів, цільових банківських вкладів, паїв, акцій, інших цінних паперів, рухомого і нерухомого майна, майнових прав, ноу-хау, досвіду й інших інтелектуальних цінностей, права користування землею й іншими природними ресурсами [15]
Крупка І.М.	- це комплекс економічних, політичних, соціальних, правових та інших заходів країни, що приймає інвестиції, спрямованих на забезпечення захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності, а також на ефективне інвестування національної економіки [16]
Гуткевич С.А.	- сукупність економічних передумов функціонування суб'єктів підприємницької діяльності [17]

Крім того, згідно з методикою І. Бланка інвестиційну привабливість регіонів можна розрахувати на основі таких синтетичних показників:

— рівень загальноекономічного розвитку регіону (потенційна потреба в обсягах інвестування, можливість формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних джерел, соціальна ємність регіонального ринку);

— рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (можливості швидкої реалізації інвестиційних проектів, демографічна характеристика регіону (потенційний обсяг попиту населення на споживчі товари і послуги, можливості залучення кваліфікованої робочої сили у виробництва, що інвестуються);

— рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону (ставлення місцевих органів самоврядування до розвитку ринкових реформ і створення відповідного підприємницького клімату);

— рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків (ступінь безпеки діяльності в регіоні).

За цією методикою області поділяються на чотири групи: пріоритетної інвестиційної привабливості, достатньо високої інвестиційної привабливості, середньої інвестиційної привабливості, низької інвестиційної привабливості [9, с. 341].

Покращити інвестиційний клімат країни можливо за рахунок різноманітних заходів, зокрема забезпечення чіткого правового поля інвестиційної діяльності, макроекономічної та політичної стабільності, запровадження податкових та митних пільг, дотацій, субсидій, субвенцій і бюджетних позик на розвиток пріоритетних сфер галузей економіки, подолання бюрократичних бар'єрів, корупції, забезпечення правового захисту інвестицій, покращення інформаційного забезпечення та інвестиційної інфраструктури. За стратегічним змістом і практичним оформленням політика регулювання надходження прямих іноземних інвестицій в Україні має ефективно узгоджувати складну комбінацію інтересів іноземних та національних інвесторів.

Проаналізуємо сучасні особливості стану інвестиційного клімату в Україні через обсяг надходжень від нерезидентів за останні декілька років та на цій основі сформуємо відповідні висновки щодо шляхів покращення інвестиційної ситуації в країні (таб.1.2).

Таблиця 1.2

Чинники та фактори впливу на інвестиційний клімат[18,19]

Чинник впливу на інвестиційний клімат		Фактори сприятливого впливу на інвестиційні чинники
Економічні	Зовнішньоекономічні умови	забезпечення вітчизняних підприємств новими ринками збуту; - залучення до країни іноземних інвесторів, які виготовляють товари, що не виробляються на території країни; - надання державних кредитів; - членство у всесвітніх організаціях
	Ринок праці	Підвищення конкурентоспроможності працездатних осіб на ринку праці; - створення умов для самозайнятості населення
	Економічна динаміка країни	вдосконалення технологій виробництва; - збільшення обсягів залучених ресурсів; - зростання підприємницької активності населення; - збільшення кількості та якості трудових ресурсів; - активізація попиту населення; - розширення кредитної системи; - зменшення монополізації виробничих і збутових ринків, - зниження вартості на виробничі ресурси, - зниження податкової ставки
	Стан внутрішнього ринку	зростання прибутків підприємств; - експансіоністська бюджетна політика, яка розширює державне споживання та інвестиції; - достатність ліквідних ресурсів підприємств; - доступна вартість кредитних ресурсів
	Інвестиційна активність інвесторів	виконання державної програми приватизації; - зміна структури форм власності; - мотивація фізичних і юридичних осіб щодо процесів приватизації
Політично-правові	Податкова система	надання податкових пільг щодо сплати податків інвесторам в певних галузях національної економіки; - сприяння залученню інвестицій в економіку країни при оптимальному податковому навантаженні
	Державна інвестиційна політика	- забезпечення належного рівня розвитку економіки в цілому; - удосконалення структури економіки; - формування задовільного стану основних виробничих фондів, ефективність їх використання; - наявність високого рівня науково-технічного розвитку країни; - здійснення ефективного державного управління
	Політико-правові умови	відсутність протиріч між виконавчими й законодавчими органами влади; - вдосконалення правової бази, створення логічно завершеного системного законодавчого забезпечення економічних процесів, зокрема інвестиційної діяльності; - стабільність законодавства

Продовження табл.1.2

	Нормативно-правове поле інвестиційної діяльності	наявність законодавства про іноземні інвестиції, регулювання зовнішньоекономічної діяльності
	Інституційна система	- досконала законодавча основа функціонування суб'єктів інвестиційного процесу; - встановлені правила ведення підприємницької діяльності на території країни
Матеріально-технічні	Наявний виробничий потенціал	забезпеченість підприємств основними засобами; - стан основних засобів; - ефективність використання основних засобів
	Розвиток інфраструктури	мережа вантажних терміналів та інших багатофункціональних комплексів необхідних для різноманітних операцій з усіма видами вантажів; - митні склади та інші підрозділи для тимчасового зберігання товарів та для митного переоформлення імпорту-експорту; - якісні залізничні колії та автомобільні дороги; - розгалужена інфраструктура водного та морського транспорту; - наявність інфраструктури для логістичного сервісу (мотелі, їдальні, АЗС, СТО тощо); - інформаційна інфраструктура (мобільний зв'язок, доступ до мережі Internet, GPS тощо)

На сьогодні інвестиційна ситуація в Україні характеризується нестабільністю залучення як вітчизняних, так і іноземних інвесторів, що є вагомою перешкодою для подальшого економічного зростання держави. Нестача інвестицій зумовлює структурні диспропорції, порушує співвідношення між виробничою, невиробничою та фінансовою сферами.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

2.1 Інвестиційний клімат та його вплив на розвиток регіонів

Україна має значний інвестиційний потенціал, а зокрема: є одним із найбільших потенційно містких ринків в Європі; володіє багатими природними ресурсами; має високий рівень науководослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки та значний науковотехнічний потенціал; володіє значним сільськогосподарським потенціалом (вигідне географічне розташування, сприятливий клімат, родючі ґрунти); має добре розвинену інфраструктуру.

Окрім того, привабливість української економіки для іноземних інвесторів ґрунтується на наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили [20].

Проте, незважаючи на ряд потенційних переваг, існують також фактори, що формують несприятливий та ризиковий інвестиційний клімат країни та гальмують надходження інвестиційних ресурсів у національну економіку. До них слід віднести: недосконалу нормативну базу з питань захисту законодавчих прав та інтересів інвесторів, нестабільну політичну ситуацію, нерозвинену виробничу та соціальну інфраструктуру, наявність корупційних схем, девальвація національної валюти, наявність військових дій та інше. Таким чином, покращення чи погіршення інвестиційного клімату країни (регіону, галузі, підприємства і т.д.) відбувається під впливом певних чинників, які прямо чи опосередковано впливають на процеси інвестування та, в свою чергу, можуть сприяти активізації чи гальмуванню інвестиційної активності. На основі проведеного дослідження здійснено групування за сферою прояву чинників, що формують інвестиційний клімат будь якої держави.

Станом на 31 грудня 2018 р. в Україну вкладено 45 916 млн. дол. США іноземних інвестицій. Найбільші обсяги інвестицій надійшли з Кіпру (28,6%), Німеччини (12,8%), Нідерландів (11,9%), Російської Федерації (5,5%), Австрії (5,5%). Серед видів економічної діяльності для іноземних інвесторів найбільш привабливими виявилися промисловість (31,6%), фінансова та страхова діяльність (25,2%) та оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (13,1%). При цьому іноземний капітал переважно спрямовувався у переробну промисловість (25,8% від загального обсягу іноземного акціонерного капіталу), а серед переробних галузей найпривабливішими виявилися металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування (12,1%) і виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (5,9%) [21].

Таблиця 2.1-Динаміка обсягів капітальних інвестицій в Україні [21]

Показники	2014 р.	2015р.	2016р.	2017 р.	2018 р.
Капітальні інвестиції, млн. грн.	189061	259932	293692	267728	219420
У т.ч. кошти іноземних інвесторів	4068	7196	5041	4881	5640
Частка коштів іноземних інвесторів у загальному обсязі капітальних інвестицій, %	2,1	2,8	1,7	1,8	2,6
Темпи зростання, % капітальних інвестицій	-	118,8	108,5	88,9	75,9
коштів іноземних інвесторів	-	176,9	70,1	96,8	115,6

На сьогоднішній день прями іноземні інвестиції — це найбільш необхідна та актуальна форма капіталовкладень для країн з економікою, що розвивається, адже вони дають можливість реалізувати масштабні проекти. Крім того в країну, в яку залучаються такі інвестиції, поступово впроваджують нові технології, нові моделі корпоративного управління та інший сучасний практичний досвід.

В Україні є великі перспективи із залучення іноземних інвесторів у національну економіку, але для цього необхідно покращити інвестиційний клімат. Збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій це, в першу чергу, розвиток виробництва, підвищення рівня життя населення, збільшення

кількості робочих місць, обмін досвідом, передача передових технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світо вому ринку і т.д.

За 2018 рік іноземні інвестиції надійшли із 125 країн світу. Основними інвесторами в Україну досі залишаються такі країни, як Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Російська Федерація, Австрія, Великобританія, Британські та Віргінські Острови, Франція, Швейцарія та Італія (на них припадає 83,1% загального обсягу інвестицій). Високий ступінь інвестування з Віргінських островів та Нідерландів пояснюється тим, що їм притаманні певні елементи офшорних зон, адже для зареєстрованих у цих країнах іноземних компаній надаються суттєві пільги. Режим офшорної зони, що діє на Кіпрі, сприяє здійсненню з території острова значних за обсягом інвестиційних ресурсів, частина яких є коштами дочірніх структур та підрозділів українських компаній.

Порівнюючи з 2017 роком, Україна піднялася на 7 сходинок. За середніми підрахунками експертів Світового банку, кожен наступний пункт вище в рейтингу Doing business, приносить державі близько 500 мільйонів доларів США інвестицій в економіку. Не дивлячись позитивну тенденцію узагальнюючого показника, є критерії, які погіршилися, зокрема:

- вирішення проблем з платоспроможністю — із 141 на 150 місце;
- міжнародна торгівля та співробітництво — із 110 на 115;
- реєстрація власності населення — із 62 на 63;
- доступ до отримання кредитів — із 19 на 20;
- сплата податків — вниз на 1 сходинку із 83 на 84.

На основі здійсненої комплексної оцінки інвестиційного ринку України, можна стверджувати, що на сьогодні існує досить значна проблема щодо активізації інвестиційних процесів в силу певних суб'єктивних та об'єктивних чинників, що формують несприятливий інвестиційний клімат країни.

2.2 Інвестиційна привабливість України

Насамперед, на інвестиційний клімат впливає державна інвестиційна політика за допомогою прямих (прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність; встановлення державних норм та стандартів; регулювання участі інвестора в приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; проведення обов'язкової державної експертизи програм та проектів будівництва; забезпечення захисту інвестицій та ін.) та непрямих (бюджетно-податкова, грошово-кредитна, амортизаційна, інноваційна політика; регулювання фондового ринку; політика заохочення іноземних інвестицій та ін.) важелів [22, с. 74].

На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами.

Потрібно зазначити, що Україна володіє величезним потенціалом для залучення інвестицій. Багаті природні ресурси та сприятливі природні умови значно цьому сприяють. Перспективними галузями для інвестування могли б стати сільське господарство, туризм та енергетика [23].

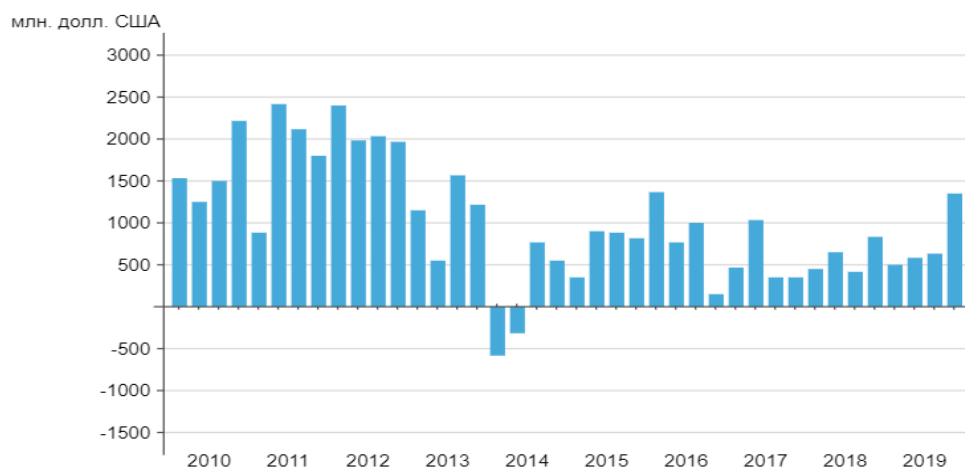

Рисунок 2.1 Прямі іноземні інвестиції в економіку України за 2010-2019 рр. [21]

Чинники, які впливають на погіршення інвестиційного клімату України, мають системний характер і охоплюють правову, економічну, науково-технологічну та фінансову складові [24, с. 235].

До них належать:

- нерегульована політична ситуацію в країні;
- спад виробництва;
- низький рівень розвитку економіки;
- низький платоспроможний попит підприємств;
- зниження купівельної спроможності населення;
- соціальна нестабільність, незахищеність населення;
- посилення тиску на бізнес шляхом високорівня корупції; недовіра до влади; нерівні умови ведення бізнесу ;
- орієнтованість політики уряду на залучення інвестиційних ресурсів з боку міжнародних фінансових організацій, зокрема МВФ та МБРР, а не створення сприятливих умов в інвестиційній сфері для залучення потенційних стратегічних іноземних інвесторів;
- непрозорість системи відкритості фінансового ринку України та недосконалість законодавчої бази як для національних, так і для іноземних потенційних інвесторів [25].

Оцінка Індексу інвестиційної привабливості України проводиться Європейською бізнес-асоціацією за підтримки дослідної компанії In Mind [26, с. 505] рис.2.2. Найменше значення він мав в період 2012-2014. Значення в 1.8 в 4 кварталі 2013 року. Найвище значення в 1 кварталі 2011 року-3.4. Поліпшення індексу було в 2017 році, після чого поступове зниження значення. Індекс жодного разу не сягнув позитивної зони – вище 4 балів.

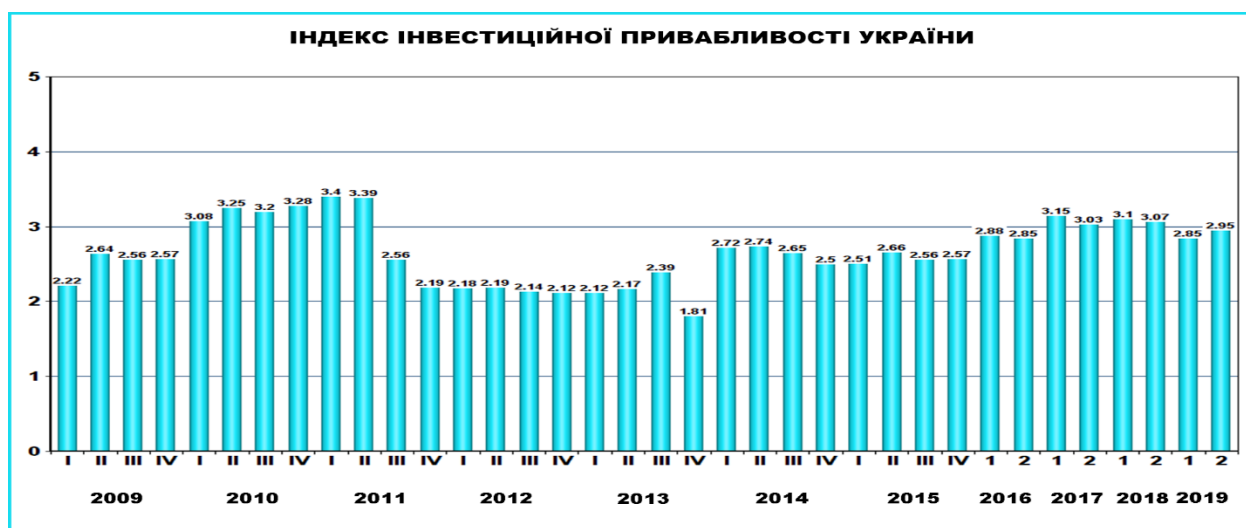

Рисунок 2.2 Індекс інвестиційної привабливості України

Поширені й інші економічні індекси та рейтинги інвестиційного клімату держав: рейтинги Світового економічного форуму, цифрова шкала Гарвардської школи бізнесу (США), індекси журналів «Fortune» (США) та «The Economist» (Англія), методика оцінки інвестиційної привабливості, розроблена Банком Австрії, рейтинг інвестиційного клімату держав, що визначається Інститутом менеджменту у Лозані тощо [26, с. 505].

На жаль, в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass за 2019 рік, Україна здала свої позиції: перемістилася з 89 місця у 2018 р. на 130 місце в 2017 р. серед 174 країн. Погіршення спостерігається по всіх категоріях. Особливо значним є падіння в частині економічних показників. В першу чергу, подібні результати обумовлені політичною кризою і подіями в східних регіонах країни, які авторитетна німецька аналітика розглядає, як громадянську війну. Сусідами України по рейтингу є Алжир (129-те місце) та Ірак (131-ше місце).

На думку експертів українського офісу мережі BDO, для покращення інвестиційної привабливості країни необхідні рішучі реформи, які забезпечать ріст ВВП щонайменше 10% щороку. Це неможливо без детінізації економіки та формування сприятливого регулятивного середовища [27].

Процес зміни місця України в рейтингу по легкості ведення бізнесу можна представити у наступній таблиці (таб 2.3).

Таблиця 2.2

Україна в рейтингу Doing Business Джерело [28]

	2011	2012	2013	2014	2015
Позиція у загальному рейтингу	145	152	137	112	87
Реєстрація підприємства	118	112	50	47	70
Отримання дозволу на будівництво	179	180	183	141	139
Реєстрація власності	164	166	149	97	64
Кредитування	32	24	23	13	17
Захист інвесторів	109	111	117	128	87
Оподаткування	181	181	165	164	106
Міжнародна торгівля	139	140	145	148	109
Забезпечення виконання контрактів	43	44	42	45	98
Відновлення платоспроможності	150	156	157	157	141
v - зниження в рейтингу; л - підвищення в рейтингу					

Для покращення ситуації, що склалася, необхідно:

- 1) розробити довгострокову стратегію залучення іноземного капіталу в економіку України та окремих її регіонів, враховуючи політико-економічні особливості розвитку держави на сучасному етапі;
- 2) розробити національний та регіональні плани підвищення інвестиційної привабливості України та її адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням поточних рейтингів інвестиційної привабливості.

2.3 Аналіз сучасної інвестиційної діяльності по регіонах України

Для оцінки сучасного стану іноземного інвестування України проведемо комплексний порівняльний аналіз руху прямих іноземних інвестицій в Україну та прямих інвестицій з України.

Таблиця 2.3-Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) по регіонах України [29]

	Обсяг на 1 січня, млн.дол.США							
	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Усього	39175,7	43836,8	48991,4	53679,3	57056,4	45744,8	31230,3	31599,8
Вінницька	184,6	205,3	226,4	248,2	309,4	223	180,0	198,7
Волинська	332,4	218,6	291,4	380,5	341,3	271,2	246,1	251,3
Дніпропетровська	7054,1	7495,1	8208,2	8432,3	9064	7643,2	3 491,1	3 676,4
Донецька	1636,8	2278,2	2646,9	3187	3602,5	2168,30	1 249,6	1 116,5
Житомирська	238,1	258,1	337,7	362,8	388,7	285,7	216,3	227,0

Закарпатська	363,7	364,4	348,5	406,4	437,5	334,2	317,0	326,2
Запорізька	916,2	952,8	987,6	1077,6	1125,4	1039,8	863,4	932,0
Івано-Франківська	635,1	512,5	624	642,7	813,8	925,9	826,6	904,7
Київська	1525,5	1611,1	1751,7	1835,2	1988,5	1787,2	1 516,8	1 574,4
Кіровоградська	82,6	65	72,4	103,7	158,5	82	58,9	70,1
Луганська	637,1	687,5	766	838,2	879,1	630,9	436,4	438,0
Львівська	1198,6	1254,6	1387,8	1637,8	1701,4	1 374,6	833,5	937,7
Миколаївська	162,7	165,4	152,3	244,7	282,8	228,9	213,5	206,1
Одеська	1042	1107,3	1220,5	1629,1	1671,7	1 430,4	1 228,8	1 203,5
Полтавська	450,9	551,3	702,2	943,2	1065,6	1 040,3	1 003,0	1 009,2
Рівненська	307,6	309,2	280,4	298,8	313,4	263,4	159,5	134,2
Сумська	243,5	359,6	361,8	386,5	422,7	263,3	190,0	181,5
Тернопільська	66,5	59,8	61,9	63,9	68,9	55,8	48,2	45,2
Харківська	2082,7	2716,9	2814,3	2174,3	2131,9	1728,8	642,5	637,6
Херсонська	197,4	203,4	206,4	251,5	275,2	208,2	201,3	218,3
Хмельницька	219,6	183	186,8	205,1	224,5	189,1	158,2	170,8
Черкаська	222,5	289,4	285,7	882,5	887,9	512,9	334,4	335,7
Чернівецька	61,8	61,9	61,9	64,2	80,2	68,6	57,1	42,6
Чернігівська	88,8	94,9	100,9	105	128,4	99,8	241,3	429,6
м. Київ	19225,1	21831,6	24907,7	27278,1	28693	22889,2	16516,8	16332,3

Логічне падіння кількості іноземних вкладень відбулося в 2014 році, коли почалася війна на Донбасі, а політична ситуація в країні була вкрай нестабільною. Тоді в економіку України надійшло лише 2,5 млрд доларів - на 55% менше, ніж в 2013 році. Однак уже в наступному році в нашу країну «повірили», обсяг інвестицій склав 3,8 млрд доларів - удвічі більше, ніж роком раніше. Трохи зріс ще приплив іноземних вкладень в 2016 році, і ось в минулому році відбулося серйозне падіння. За перші півроку 2018 го приплив іноземних інвестицій в Україну склав 1,3 млрд доларів. Аналізуючи тенденцію 2010-2018 років, можна стверджувати, що обсяг залучених іноземних інвестицій в Україну значно скоротився, порівняно з 2010 роком. У 2018 р. іноземними інвесторами вкладено 31606,4 млн. дол. США прямих інвестицій, а їх загальний обсяг на 31 грудня 2018 року становив 32291,9 млн. дол. США, що лише на 2,2% більше обсягів інвестицій на початок року. Логічне падіння кількості іноземних вкладень відбулося в 2014 році, коли почалася війна на Донбасі, а політична ситуація в країні була вкрай нестабільною.

Так, станом на 31 грудня 2018 р. тільки у Києві було сконцентровано 52,4% ПІІ, що надійшли в Україну за весь період. На Дніпропетровську та Донецьку області припадало, відповідно, 11,1 і 3,7% від загального обсягу ПІІ. Сукупна ж частка цих трьох регіонів загальноукраїнського обсягу ПІІ –

67,2%, а сукупна частка десяти регіонів (Дніпропетровська, Донецька, Київська, Львівська, Одеська, Полтавська, Запорізька, ІваноФранківська, Харківська області та м. Київ) станом на 31 грудня 2018 року дорівнювала 89,6%. Таке спрямування прямих іноземних інвестицій в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву у їх розвитку.

Порівнюючи 01.01.2018р. з 01.01.2017 р. обсяг інвестування скоротився серед таких областей: Донецька (на 10,7%), Миколаївська та Одеська (на 2,1%), Рівненська (на 15,9%), Сумська (на 4,5%), Тернопільська (на 6,6%), Харківська (на 0,7%), Чернівецька (на 25,4%).

Порівнюючи обсяг інвестицій у регіонах України на початок і кінець 2018 року, можна зробити висновок, що на 31 грудня 2018 року в інвестуванні регіонів України відбулись незначні позитивні зміни у 69% областей. У всіх інших областях обсяг інвестицій на 31 грудня 2018 року скоротився, у порівнянні з 1 січня 2018 року- це Дніпропетровська (на 3,0%), Запорізька (на 0,9%), Івано- Франківська (на 1,1%), Ліганська (на 0,3%), Львівська (на 0,8%), Рівненська (на 0,5%), Херсонська (на 6,5%), Черкаська (на 0,4%).

Такий дуже нерівномірний розподіл ПІІ (акціонерного капіталу) по регіонах України є безпосереднім наслідком специфіки іноземного інвестування в українську економіку. Адже оскільки пострадянські та реальні іноземні інвестори дуже часто прагнули придбати вже існуючі об'єкти, скористатись наявною в регіонах ринковою інфраструктурою або ж вийти на більш розвинуті місцеві ринки, то й ПІІ направлялись, насамперед, у найбільш розвинуті в економічному плані регіони України.

Ця диспропорція у географії розміщення іноземних акціонерних капіталів негативно впливає на розвиток міжгалузевого виробничого циклу в регіонах нашої держави, адже відсутність притоку коштів безпосередньо до виробничих суб'єктів, що розміщені в периферії, які зазвичай належать до ланки середнього бізнесу, зазвичай унеможливорює здорову конкуренцію, створення нових робочих місць та надходжень до місцевих бюджетів.

Водночас така територіальна структура ПШ (акціонерного капіталу) в Україні є потужним інерційним чинником, що впливатиме на регіональний розподіл ПШ за регіонами у наступних роках.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ

3.1 Перспективи формування сприятливого інвестиційного клімату

Для будь-якої економіки важливим є питання досягнення макроекономічної стабільності, що неможливо без залучення інвестиційних ресурсів. Інвестування – це складний багатоступінчастий механізм, що дає змогу примножувати економічний потенціал країни. Останнім часом іноземні інвестори проводять обережну політику в країні у сфері інвестиційного співробітництва, що свідчить про необхідність зниження негативних факторів і створення максимально сприятливих умов для покращення інвестиційного клімату в Україні [30].

Інвестиційний клімат країни найкраще можна проаналізувати, використовуючи міжнародні рейтинги, які складаються різними установами, організаціями та об'єднаннями. Для початку розглянемо рейтинг України за індексом економічної свободи Heritage Foundation (рис. 3.1), який оцінює рівень лібералізації держави. Індекс економічної свободи порівнює обмеження і перешкоди на шляху економічної діяльності, до яких вдаються уряди різних країн [31].

Загалом, за індексом економічної свободи Україна не є привабливою для інвесторів державою, адже економічна свободи є на дуже низькому рівні, що значно погіршує інвестиційний клімат країни. Щоб долучитися до процесів інтернаціоналізації та глобалізації, економіка країни має бути добре розвиненою та конкурентоспроможною.

Інвестиції ж є одним з найголовніших засобів, що дозволяє забезпечити вихід економіки з кризи та підвищити якісні показники господарської діяльності, якими визначається конкурентоспроможність та економічне зростання загалом.

Експертами Світового банку розробляється звіт «Ведення бізнесу» (рис. 3.2), який дозволяє визначити якість правил регулювання підприємницької діяльності, що підвищують чи обмежують ділову активність в країні. У рейтингу 2015 р. Україна посіла 96 місце і покращила свої позиції відразу на 16 пунктів порівняно з минулим роком. У доповіді Doing Business 2015 відзначається, що минулого року в Україні було досягнуто важливого прогресу у сферах реєстрації прав власності та оподаткування – за цими двома показниками Україна поліпшила своє місце на 25 позицій [32].

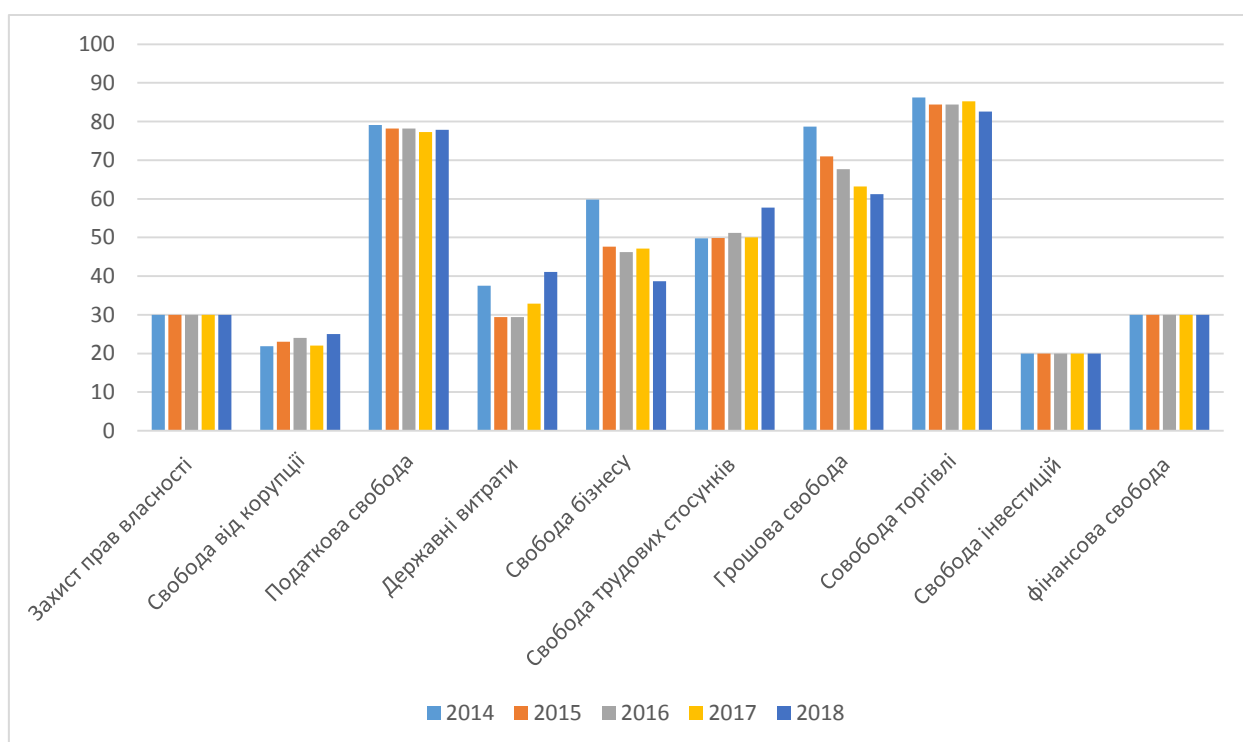

Рисунок 3. 1 Динаміка показників України за індексом економічної свободи за 2014- 2018 рр.

З огляду на низьку позицію України в рейтингу «Ведення бізнесу» [32], українська економіка є складною для ведення бізнесу та отримання прибутків. Хоча, більшість показників мають позитивну динаміку, проте така ситуація в країні не заохочує як іноземних, так і внутрішніх інвесторів вкладати кошти в український бізнес.

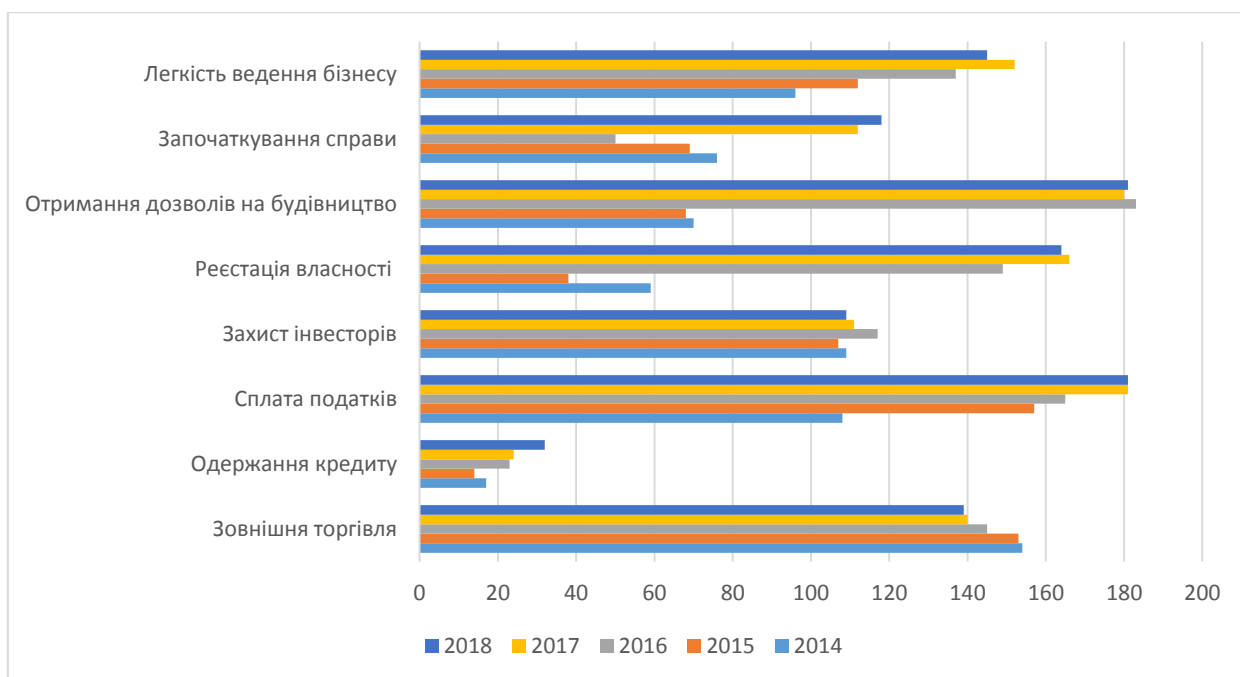

Рисунок 3.2 Динаміка показників України в рейтингу «Ведення бізнесу» за 2014-2018 рр.

Оцінювання інвестиційного клімату України Європейською Бізнес Асоціацією відбувається за п'ятибальною шкалою за результатами оцінок керівників компаній-учасниць ЄБА (рис. 3.3).

Починаючи з кінця 2014 року спостерігається спад інвестиційної активності, який можна пов'язати з наслідками світової фінансової кризи. Також причинами цього є відсутність цілісної економічної стратегії у 2014 році, невиконання базових завдань, ігнорування необхідності в інституціональних перетвореннях. У результаті Україна не змогла залучити іноземний капітал у значних обсягах.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно провести ряд заходів які комплексно впливають на інвестиційне середовище в країні, серед таких заходів варто назвати [33]:

- підвищення рівня загального розвитку регіону та рівня розвитку інвестиційної інфраструктури;
- покращення демографічних характеристик;
- контроль за рівнем криміногенних, екологічних та інших ризиків;

- удосконалення правової та нормативної бази держави, націлених на створення і функціонування стабільної економіки;
- ведення політики, направленої на стійке зниження інфляції та інфляційних очікувань;
- підвищення рівня ВВП;
- врегулювання проблеми державного боргу;
- скорочення масштабу корупції в органах самоврядування; — розвиток фінансового сектору.

Також можна перейняти досвід сусідніх країн, наприклад, Грузії, де для інвесторів було створене так зване "єдине вікно", куди вони можуть звернутися в будь-який момент для вирішення різноманітних проблем чи отримання відповідей на власні питання. Будь-який позитивний та вдалий досвід інших країн буде для України корисним. Названі заходи не в змозі вирішити усіх проблем щодо залучення інвестицій в економіку України, які на копичувались та посилювались роками, але ці дії можна розглядати як перші кроки та основні напрями у сфері вдосконалення інвестиційного клімату. Також важливою умовою є те, що політика, яку необхідно провести, повинна бути направлена на постійне і по ступові вирішення накопичених проблем та покращення ситуації, а не на швидке подолання найпростіших негативних явищ. Отже, потрібна довгострокова стратегія направлена на стимулювання залучення інвестицій в економіку України, закріплена в державній економічній політиці. Раціоналізація на всіх рівнях управління комплексу заходів, спрямованих на формування сприятливого інвестиційного клімату, дозволить повною мірою використувати накопичений раніше інвестиційний потенціал народногосподарського комплексу країни, створить необхідні передумови прискореного соціально-економічного зростання, як в короткостроковій, так і в довгостроковій і стратегічній перспективі.

Досвід зарубіжних держав дозволяє виокремити такі ключові напрями програмно-стратегічного розвитку та їх імплементації в Україні:

- 1) акценти на факторах фінансового потенціалу, зокрема, досягнення політичної і правової стабільності (досвід Росії);
- 2) інвестування на основі програмно-цільової орієнтації, стратегічної взаємодії наукового і промислового секторів (досвід Естонії);
- 3) забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки (досвід Польщі);
- 4) стимулювання інноваційної моделі розвитку (досвід Угорщини);
- 5) партнерства державного і приватного секторів (досвід Чехії, Словенії);
- 6) створення спеціалізованих інституцій зі стимулювання залучення інвестицій та оптимального використання потенційних фінансових можливостей (досвід Чехії, Естонії) [34].

Покращити інвестиційний клімат країни можливо за рахунок різноманітних заходів, зокрема забезпечення чіткого правового поля інвестиційної діяльності, макроекономічної та політичної стабільності, запровадження податкових та митних пільг, дотацій, субсидій, субвенцій і бюджетних позик на розвиток пріоритетних сфер галузей економіки, подолання бюрократичних бар'єрів, корупції, забезпечення правового захисту інвестицій, покращення інформаційного забезпечення та інвестиційної інфраструктури.

3.2 Політичний вплив на розвиток інвестиційного клімату

З метою підвищення рівня інвестиційної діяльності в країні необхідним є створення відповідного інвестиційного клімату. Інвестиційний клімат є найбільш важливим моментом при ухваленні іноземним інвестором рішення про інвестування в тій або іншій країні.

Інвестиційний клімат доречно розглядати на макрорівні (держава, об'єднання держав) та мезорівні (окремий регіон державі, область). Держава може впливати на інвестиційний клімат за допомогою прямих та непрямих важелів. До прямих важелів можна віднести:

- прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність та конкуренційне законодавство;
- встановлення державних норм та стандартів;
- регулюванні участі інвестора в приватизації власності;
- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;
- проведення обов'язкової державної експертизи програм та проектів будівництва;
- забезпечення захисту інвестицій та ін.

До непрямих важелів можна віднести:

- бюджетно податкову політику;
- грошовокредитну політику;
- амортизаційну політику;
- регулювання фондового ринку;
- інноваційну політику;
- політику заохочення іноземних інвестицій та ін.

Тобто держава може безпосередньо вкладати свої бюджетні кошти (централізовані бюджетні інвестиції), стимулюючи інвестиційну діяльність, розвиваючи підприємства державного сектора економіки, а також опосередковано впливати на інвестиційний клімат, розвиваючи грошовокредитну сферу, вдосконалюючи податкову систему, стимулюючи бюджетними витратами сукупний попит, розвиваючи і регулюючи банківську діяльність, а також діяльність інвестиційних посередників, фінансуючи і стимулюючи академічну науку тощо. Причому систему регулювання умов інвестиційної діяльності коригують залежно від економічної політики держави у кожний конкретний період та залежно від ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання.

Тому для вирішення зазначених проблем з метою покращення інвестиційної привабливості України варто звернути увагу на такі заходи:

- 1) зниження податкового навантаження та забезпечення стабільності політичного середовища;
- 2) боротьба і викорінення корупції на всіх ланках влади, а також забезпечення прозорості процедур прийняття рішень центральними та місцевими органами виконавчої влади;
- 3) боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття;
- 4) забезпечення ефективного функціонування правової сфери, вдосконалення законодавства;
- 5) оновлення судової системи, необхідність повернути довіру до судів, авторитет суду та суддів не повинен ставитись під сумнів;
- 6) впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування[35,с.165].

Враховуючи вищезазначене, основним завданням державної інвестиційної політики має стати: розробка ефективної системи державної підтримки інвестиційних проектів, допущення суб'єктів підприємницької та інвестиційної діяльності в процесі підготовки рішень які зачіпають їх інтереси, орієнтація адміністративних процедур і правового регулювання на кращу з точки зору інтересів суб'єктів підприємницької та інвестиційної діяльності практику взаємодії суб'єктів України з суб'єктами підприємницької та інвестиційної діяльності, податкове стимулювання інвестиційної діяльності, розробка і реалізація PR-програми формування сприятливого інвестиційного іміджу країни, розміщення інформації про пріоритетні інвестиційні проекти в українських і зарубіжних засобах масової інформації.

Держава повинна створювати сприятливий інвестиційний клімат як для іноземних інвесторів, так і для вітчизняних. Не менш важливим є й забезпечення реального дотримання міжнародних договорів і виконання рішень іноземних арбітражів. Майбутні міжнародні інвестори повинні мати впевненість в тому, що будь-які інвестиційні угоди відповідають існуючим міжнародним нормам і правилам.

Відповідно, головним завданням державної інвестиційної політики слід вважати: розвиток традиційних галузей економіки на основі впровадження інновацій, створення умов для розкриття потенціалу країн, що розвиваються і нових секторів економіки; формування основи нової економіки - економіки знань, створення високотехнологічних, наукомістких виробництв, розвиток біо-, нано-, інформаційних технологій, альтернативної енергетики, енергоефективність та енергозбереження, розвиток інноваційних, експортоорієнтованих та імпортозамінних виробництв; стимулювання попиту на продукцію створюваних інвесторами виробництв; вдосконалення системи державної підтримки інвестиційної та підприємницької діяльності; розвиток механізмів державно-приватного партнерства; створення ефективних механізмів професійної підготовки і перепідготовки кадрів за спеціальностями, що відповідають потребам інвесторів.

ВИСНОВКИ

Інвестиції на мікрорівні слід визначати, як вкладення в розвиток продуктивних сил підприємства, відносини економічної власності. Інвестиціями також можуть бути вкладення в будь які реальні та фінансові активи заради отримання прибутку або соціального, екологічного та інших ефектів. При інвестуванні необхідно врахувати динамізм цього процесу, що дає можливість об'єднувати ресурси і ефективність їх використання з мотивом інвестування у вигляді отримання економічного, соціального, екологічного та інших ефектів, та обумовлено джерелами класифікації залучення інвестиційних ресурсів підприємства, об'єктами інвестиційних вкладень тощо.

Можна зауважити, що політика регулювання та заохочення іноземних інвесторів до України вимагає вдосконалення та значного корегування. Розвиток та експансія великого національного приватного бізнесу, який теж поступово входить на міжнародну арену і стає транснаціональним, необхідність підвищення його ефективності та конкурентоспроможності й отримання нових потоків прямих іноземних інвестицій вимагають лібералізації та вдосконалення національної інвестиційної політики в Україні.

Проведене дослідження показало, що інвестиційна привабливість України потребує покращення, для цього необхідно приділити увагу формуванню стабільної державної політики у сфері іноземного інвестування, яка розрахована на довгострокову перспективу, а також розробити ефективну стратегію держави для залучення іноземних інвестицій яка буде ставити на перше місце національні пріоритети. Для покращення інвестиційного клімату країни можливо застосування різноманітних заходів, зокрема обґрунтування та впровадження правового поля інвестиційної діяльності, макроекономічної та політичної стабільності, застосування податкових та митних пільг, дотацій, субсидій, субвенцій і бюджетних позик на розвиток пріоритетних сфер галузей економіки, робота над подоланням бюрократичних бар'єрів та корупції, забезпечення правового захисту інвестицій, покращення

інформаційного забезпечення інвестиційної інфраструктури. Раціональний та обґрунтований розподіл іноземних інвестицій між різними галузями зможе забезпечити економічний розвиток та підвищить авторитет нашої країни у світі.

Міжнародні дослідження свідчать про низький рівень інвестиційної привабливості України в теперішній час. Це обумовлено тим, що в країні досі існує недосконалість законодавчого регулювання інвестиційної сфери, фіскальної політики та оподаткування; має місце непередбачува регуляторна політика та загальна нестабільність ситуації у сфері інвестування; незрозумілі напрямки зовнішньої політики України, присутня недостатня прозорість економіки, нерівні умови конкуренції тощо. Необхідне застосування чіткого алгоритму проведення інвестиційної політики для покращення перерахованих факторів, з метою підвищення зацікавленості іноземних інвесторів та забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. Реалізація обґрунтованого механізму формування сприятливого інвестиційного клімату має підвищити інвестиційний імідж держави, залучити приток інвестиційного капіталу в економіку України та значно покращити її загальне становище на міжнародній арені інвестування.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що підтримка з боку держави рівня інвестиційних процесів є домінуючим та головним кроком до стабілізації темпів економічного зростання в Україні. Вирішення проблем, які перешкоджають ефективному залученню іноземних інвестицій, сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни та покращенню її економічного становища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юм Д. Сочинения в 2 т. Т. I/Пер. с англ. С.И. Церетели и др, 2-е изд., дополн. и испр. М.: Мысль, 1996.
2. Манн Т. Рассуждение о торговле Англии с Ост-Индией. Ответ на различные возражения, которые обычно делаются против неё (1621). Богатство Англии во внешней торговле, или Бланс нашей внешней торговли как регулятор нашего богатства (1664). М. : ЭКСМО, 2000.
3. Борщ Л.М., Герасимова С.В. Інвестування: теорія і практика : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 685 с.
4. Лоренс Дж.Г., Джонк М.Д. Основы инвестирования; пер. с англ. М.: Дело, 2001, 1008 с.
5. Самуэльсон П. Экономика : в 2-х т. Т. 1. М. : НПО «Алгон», ВНИИСИ «Машиностроение», 1999. 333 с.
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ / Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. С. 646.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-УІ / Офіційний вісник України. 2010. № 92. Т. 1. С. 9.
8. Економічна енциклопедія: у 3 т., Т. 3 За редак. С. В. Мочерний К. : Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
9. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс, 2е изд., перераб. и доп. К.: Эльга, НикаЦентр, 2004. 656 с.
10. Коваленко С.О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 38. 2012. С. 366-369.
11. Ланченко Є.О. Соціально трудові проблеми розвитку інвестиційних процесів у сільському господарстві. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. № 3. 2012. 71-74 с.
12. Танделова О.М. Инвестиционная привлекательность регионов России URL: <http://globuss24.ru/doc/investicionnaaprivlekatelnostregionovrossii>

13. Дорохов В., Пиндур М. Инвестиционный климат. Инвестиционная привлекательность регионов. URL://studopedia.ru/1_63666_investitsionnyklimatinvestitsionnayaprivlekatelnostregionov iotrasleyrossii.html
14. Головатюк В.М., Соловьев В.П. Проблемноориентированные подходы в оценке инвестиционной привлекательности социальноэкономической среды в контексте инновационного развития [URL:http://www.iee.org.ua/files/alushta/02dolovatyukproblem noor.pdf](http://www.iee.org.ua/files/alushta/02dolovatyukproblem noor.pdf) (дата звернення 19.04.2020)
15. Барановський О.І., Туриянська М.М. Залучення інвестицій: питання теорії та практики. Донецьк, 1999. - 276 с.
16. Крупка І.М. Формування макроекономічного інвестиційного середовища в Україні. *Фінанси України*. 2004. № 4. С. 87-96.
17. Гуткевич С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики. К.: Изд-во Европ. унта, 2003. 361 с.
18. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економіка: навч. посіб Львів: "Магнолія 2006", 2008. 464 с.
19. Диха М.В. Державна інвестиційна політика: її складові та значення у розвитку національної економіки. *Вісник ХНУ*. 2010. № 6, Т. 1. С. 29-32.
20. Барановський О.І., Туриянська М.М. Залучення інвестицій: питання теорії та практики. Донецьк, 1999. 276 с.
21. Статистична інформація Державного служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
22. Слюсарчук О. П. Вплив держави на формування інвестиційного клімату України: стан та фактори. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 12. С. 72-75.
23. Юрчик І. Б., Маценко А. А. Іноземні інвестиції в Україні: проблеми та перспективи. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). с. 204
24. Іващенко А. І. Напрями зміцнення інвестиційного клімату України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 2. С 231-236.

25. Фаринович І. В. Інвестиційний клімат України: проблеми та напрями поліпшення URL:http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29094/1/033_087_089 (дата звернення 05.05.2020)
26. Швець В. Я. Аналіз інвестиційного клімату в економіці України та шляхи його покращення. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. № 1 (7). С. 502-508.
27. Рейтинг інвестиційної привабливості країн BDO International Business Compass 2016. URL: <https://ua-www.bdo.global/uk-ua/news-2/2016/business-compass-2016> (дата звернення 29.04.2020)
28. Марченко Н.А. Рейтингова оцінка України за рівнем інвестиційної привабливості. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2015. № 2 (10). с. 94-100.
29. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України : Статистичний збірник. відповід. за випуск І. С. Петренко. К. : Державна служба статистики України, 2018. 45с.
30. Чіп Л. О. Особливості інвестиційного клімату в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2014. № 3. С. 142-146. URL:http://nbuv.gov.ua/jpdf/VPD_AA_2014_3_32.pdf (дата звернення 11.05.2020)
31. Index of Economic Freedom URL:<http://www.heritage.org> (дата звернення 10.05.2020)
32. Офіційний сайт Проекту Doing business URL:<http://russian.doingbusiness.org> (дата звернення 19.04.2020)
33. Активізація інвестиційного процесу в Україні: колективна монографія. за наук. ред. М.І. Диби, Т.В. Майорової; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. К.: КНЕУ, 2012. 472 с.
34. Вакулич М. М. Організаційно-економічний механізм державного регулювання інвестиційного клімату. *Академічний огляд*. 2014. № 1. С. 41-49. URL:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ao_2014_1_7.pdf

35. Павленко І.І., Варяниченко О.В., Навроцька Н.А. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.